

Toelichting vanuit de Bijbel

Bijbelboek Ruth

Ruth 1

In de tijd dat de rechters richtten. Die tijd is in het voorafgaande uitvoerig beschreven: het was een puinhoop en ieder deed wat goed was in eigen ogen. Er was nog één 'enclave' waar nog iets van onderlinge verbondenheid was: Betlehem. 'Betlehem' betekent 'broodhuis' en we vallen met de deur in huis met de mededeling dat daar geen brood is. Een familie moet de wijk nemen, naar Moab, een streek waarvan in de Thora geschreven staat dat de afstammelingen ervan nog niet in tot in de tiende generatie in de gemeenschap van de Heer mogen komen. Ze hebben beeldende namen: Elimelek 'God is koning', Noömi, 'liefelijke' en twee zonen die Machlon en Kiljon heten, ofwel 'ziek, zwak en misselijk.' Dat kan niet goed gaan met die familie. En inderdaad: in Moab sterft Elimelek en trouwen de twee jongens met Ruth en Orpa, 'vriendin' en 'afvallige', om vervolgens beiden kinderloos te sterven. Noömi heeft intussen gehoord dat de Heer heeft omgezien naar zijn volk door brood te geven en ze gaat terug, ze 'bekeert' zich weer tot Betlehem. Ruth en Orpa gaan mee. Maar bij de grens gaat Orpa terug naar haar familie en goden. Een klassiek thema. Hoe moeilijk is het niet om van de volken los te komen! Maar Ruth doet haar belijdenis bij de grens: 'Jouw God is mijn God, alleen de dood maakt scheiding tussen jou en mij.' Daarmee heeft ze zich bekend gemaakt bij Israëls God, juist nu ze het territorium van haar eigen God, Kamos, wegloopt.

Berooid komen de vrouwen in Betlehem aan. Noömi wil voortaan 'Mara', bitterheid, heten. Het is juist de tijd van de eerste gerst. Pasen dus. Op Pasen beleefden we eerder een exodus naar het beloofde land.

Samen zijn ze er doorheen gekomen. Door het verdriet van het afscheid van het leven van hun mannen en het verdriet van het afscheid van de zuster. Het kleurt hun bestaan. Maar er is een land waar toekomst is en brood op de plank. Samen op weg

Ruth 2

Maar het leven keert zich voor de twee vrouwen ten goede. Ruth gaat op zoek naar werk en komt op het veld van Boaz: een herenboer in Betlehem. Daar mag ze als vreemdeling haar nek breken op de steenachtige rand die niet gemaaid wordt vanwege ongemak voor de maaiers en mag ze gevallen aren opzoeken. Ze valt Boaz op. Er ontstaat een idylle tussen de wuivende aren en Boaz nodigt de verdoemde vreemdeling uit om erbij te komen, zelfs om mee te eten. Hij zorgt ervoor dat de maaiers niet aan haar zitten, want ze is als vreemdeling in zekere zin vogelvrij. Als Ruth met een schorteldoek vol graan thuiskomt, veel meer dan ze ooit zelf had kunnen oprapen, begrijpt Noömi dat er meer aan de hand is. Haar vertelkarakter als regelaarster komt nu helemaal uit de verf. Ze bindt Ruth op het hart vooral niet op andere velden te gaan zoeken en wacht op de tijd van Pinksteren. Dan tarweogst en dan het allemaal gebeuren.

Ruth 3

Noömi heeft een plan waar de nodige vraagtekens aan kleven. Ze stuurt Ruth naar de mikwe, het rituele reinigingsbad, waarna je weer bij een man mag slapen, tut haar op en stuurt haar 's nachts naar de dorsvloer. De dorsvloer is een cultische plek: er wordt niet alleen gedorst, maar ook geofferd. Zelfs de tempel van Salomo is op een dorsvloer gebouwd. Dat is de reden dat er geen vrouwen mogen komen. Maar als de mannen er dronken tegen de korenschoven slapen, schuift Ruth op aandringen van Noömi bij Boaz onder het dek en wacht de loop der dingen af. Als Boaz ontwaakt en Ruth ontdekt, is hij blij verrast. Ruth biedt zich aan: 'Spreid je vleugel over mij uit.' Dat is een hoffelijke vorm voor: 'Ga met mij naar bed.'

En wie bij een vrouw geslapen heeft, heeft haar in het Oude Testament ook meteen gehuwd. Boaz heeft dus een probleem en dat lost hij graag op. Noömi heeft hem al de sleutel tot het geheim gegeven: hij is de 'losser', een technische term voor 'oplosser van de financiële problemen van de familie' en als hij zijn lossingsplicht doet, krijgt hij Ruth erbij. Als Ruth 's avonds bij Noömi aankomt met een enorme bak graan, weet ze meteen hoe laat het is: de opzet is geslaagd.

Ruth 4

Boer Boaz gaat het 's morgens meteen regelen in de stadspoort. Dat is het plein achter de poort, waar de oude mannen zitten te kletsen en waar recht gesproken wordt. Ook worden daar deals gedaan waar getuigen bij nodig zijn. Tien getuigen zijn er nodig. Bijkomend probleem: er is een familielid dat eerder in aanmerking komt om losser te zijn dan Boaz zelf. Die moet worden geëlimineerd als losser en dat doet Boaz slim: Hij spreekt de man aan met 'Dinges' (de naam Boaz betekent nota bene 'in hem zit kracht'. Dat is wel wat anders dan 'ziek, zwak en misselijk') en vertelt hem zijn plicht. Als de man die aanvaardt, krijgt hij pas te horen wat eraan vast zit: een vrouw, uit Moab nog wel. En dan ook nog eens de plicht om bij haar een kind te verwekken dat als stamhouder van de familie kan dienen. Dat wordt Dinges teveel. Hij denkt aan zijn eigen belang en dat is niet een andere erfgenaam dan zijn oudste zoon. Hij ziet ervan af en daarmee van Ruth. En daarmee laat Dinges trouwens ook de kans lopen om de overgrootvader van koning David te worden.

Want daar gaat het hele verhaal over. Het is de geheime agenda van de schrijver van dit verhaal. Het kind wordt dan ook niet aan Ruth maar aan Noömi geboren! Mogelijk had David Moabitisch bloed in zijn familie en wordt dat op deze manier gekuist: hij was een echte Israëliet, want een zoon van Noömi!

Er is nog iets moois in het hele verhaal: Moab is een zoon en kleinzoon tegelijk van Lot, want een kind van incest met zijn dochter. Lots lijn loopt in de bijbelse verhalen de facto dood: hij zorgt hooguit voor vijanden. Maar hier, als in een bypass, draagt Lot toch zijn steentje bij. In Ruth, de draagmoeder, die door haar trouw de geboorte van David mogelijk maakte.

(Naar tekst van Piet van Midden)